Atsisveikiname su žymiu išeivijos visuomenininku Vytautu Šliūpu

2017 m. rugpjūčio 23-iosios naktį Redvudo miesto (Redwood City) ligoninėje Kalifornijoje užgeso inžinieriaus, visuomenės veikėjo, jauniausio dr. Jono Šliūpo sūnaus Vytauto Jono Šliūpo gyvybė. „Atsiskyrimas su šiuo pasauliu“ (būtent šiuos žodžius jis ne kartą ištarė svečiuodamasis Lietuvoje) įvyko 87-aisiais jo gyvenimo metais.

Vytautas Jonas Šliūpas gimė 1930 m. spalio 24 d. Palangoje žinomo aušrininko, pirmojo Palangos miesto burmistro dr. Jono Šliūpo ir Grasildos Grauslytės Šliūpienės šeimoje. Deja, vos keturiolikos metų berniukas 1944 m. kartu su tėvais pasitraukė į Vakarus. Teko glaustis Austrijos, vėliau Vokietijos DP stovyklose, kur labai greitai (1944 m. lapkričio 6 d.) išgyveno tėvo mirtį. Nebelikus vilties grįžti į tėvynę, kartu su mama 1947 m. persikėlė gyventi į JAV.

Gyvenimas privalėjo tęstis: reikėjo mokytis, tobulėti, dalyvauti visuomeninėje veikloje. Amerikoje V. J. Šliūpas įgijo universitetinį išsilavinimą, baigdamas statybos inžinerijos (Ilinojaus technologijos institute) ir hidraulikos mokslus (Viskonsino universitete). Studijų metais dalyvavo jaunimo veikloje, buvo aktyvus skautas. Po studijų 1954 m. susituokė su būsimąja farmacininke Vanda Fabijonavičiūte, o 1957 m. jiedu susilaukė sūnaus Kęstučio. Karjerą plėtojo keliaudamas po visą pasaulį: dirbo Liberijoje, Bolivijoje, Pakistane, Bankoke, Artimuosiuose Rytuose, Saudo Arabijoje ir kitur. Dirbdamas ir keliaudamas po pasaulį (nuo 1958 m. aplankė net 126 šalis) visada rasdavo laiko visuomeninei veiklai, dalyvaudavo įvairių draugijų veikloje, dažnai pats joms vadovaudavo. Prisiminimus apie šį laikotarpį saugo gausus laiškų, nuotraukų, kelionių aprašymų ir kitų dokumentų archyvas.

1985 m. (būdamas 55-erių) V. J. Šliūpas išėjo į pensiją ir pasinėrė į lietuvišką veiklą: ėmė dirbti Amerikos lietuvių organizacijose, bendradarbiauti spaudoje. 1987 m. savo namuose San Franciske (Kalifornijoje) įsteigė tėvo aušrininko dr. Jono Šliūpo archyvą. „Nedavė ramybės mintis – jei aš nesutvarkysiu, niekas kitas to nepadarys“, – rūpindamasis tėvo atminimo išsaugojimu ir įamžinimu kartojo iki

pat gyvenimo galo. Labai greitai asmeninis šeimos archyvas išaugo į gausų lietuvių kultūros archyvą Amerikos vakaruose: įvairius spaudinius ir daiktus ėmė aukoti Amerikoje, Australijoje, Kanadoje, Lenkijoje gyvenantys išeiviai.

Sukauptą archyvą jo įkūrėjas labai norėjo dovanoti nepriklausomai Lietuvai. Ne vienerius metus V. J. Šliūpas lankė įvairių Lietuvos miestų archyvus, muziejus, bibliotekas – nelengva buvo apsispręsti, kur sukauptą medžiagą būtų tikslingiausia saugoti. Daugelio Lietuvos miestų ir net miestelių atminties institucijose liko jo dovanotų knygų, nuotraukų, įvairių dokumentų, padėkos įrašų. Po ilgokų svarstymų buvo pasirinkta Šiaulių universiteto biblioteka (dr. J. Šliūpas gimęs Šiaulių krašte, o vėliau palikęs nemažą indėlį miesto kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime).

2005 m. spalio 13 d. buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp Šiaulių universiteto ir Vytauto Jono Šliūpo. Pirmoji siunta į Šiaulių universiteto biblioteką atkeliavo 2009 m. sausio mėnesį. Tų pačių metų birželio 12-ąją įvyko oficialus aušrininko dr. Jono Šliūpo archyvo atidarymas, kuriame dalyvavo ir jo įkūrėjas V. J. Šliūpas su žmona Vanda Šliūpiene. 2017 m. archyvą papildė jau penktoji siunta (prieš tai dokumentų dar gauta 2010, 2012, 2015 m.). Kaskart lankydamasis Lietuvoje V. J. Šliūpas atveždavo naujų rankraščių, eksponatų, kai ką perduodavo jo įgalioti asmenys.

Nuo 2014 m. Šiaulių universitete teikiamos vardinės Vandos ir Vytauto Šliūpų stipendijos socialinių ir humanitarinių mokslų srities bakalauro ir (ar) magistro studijų studentams už reikšmingiausius studijų baigiamuosius darbus, susijusius su dr. Jono Šliūpo archyve ar kituose informacijos šaltiniuose sukauptos medžiagos tyrimais. Pirmuosius stipendininkus sveikino pats archyvo įkūrėjas V. J. Šliūpas.

Apie V. J. Šliūpo profesinės, visuomeninės ir kultūrinės veiklos svarbą liudija jam skirti apdovanojimai, padėkos, diplomai, apie jį publikuoti straipsniai įvairiuose leidiniuose. 2008 m. jam suteiktas Šiaulių universiteto garbės nario vardas. Aušrininko dr. Jono Šliūpo archyve suformuota ir Vytauto Jono Šliūpo rankraščių kolekcija, kurioje saugoma ne vieną dešimtmetį kaupta medžiaga: asmeniniai dokumentai, laiškai, prisiminimai, nuotraukos, straipsnių iškarpos.

„Turbūt jau paskutinį kartą…“ – tyliai nuskambėjo Vytauto Šliūpo žodžiai, kai atsisveikindamas po 2014 m. viešnagės Lietuvoje jis dar kartą apžvelgė archyvą…

Užuojautą Velionio artimiesiems, draugams, bendraminčiams pareiškė Šiaulių universiteto bendruomenė ir Universiteto bibliotekos kolektyvas.

Velionio pagerbimas vyks rugsėjo 2 dieną, 13 val., Angeliškosios Dievo Motinos (Lady of Angels) bažnyčioje, Berlingeime (Burlingame, Kalifornijos valst, JAV).

Velionio artimieji prašo V.J. Šliūpo atminimą pagerbti ne gėlėmis, o paremiant Jo įkurtą nepelno siekiančią organizaciją, skirtą padėti Lietuvos ūkininkams: „Auksuciai Foundation“, 2907 Frontera Way, Burlingame, CA 94010.